

Οι Πατριάρχες

Ορθόδοξη κατήχηση

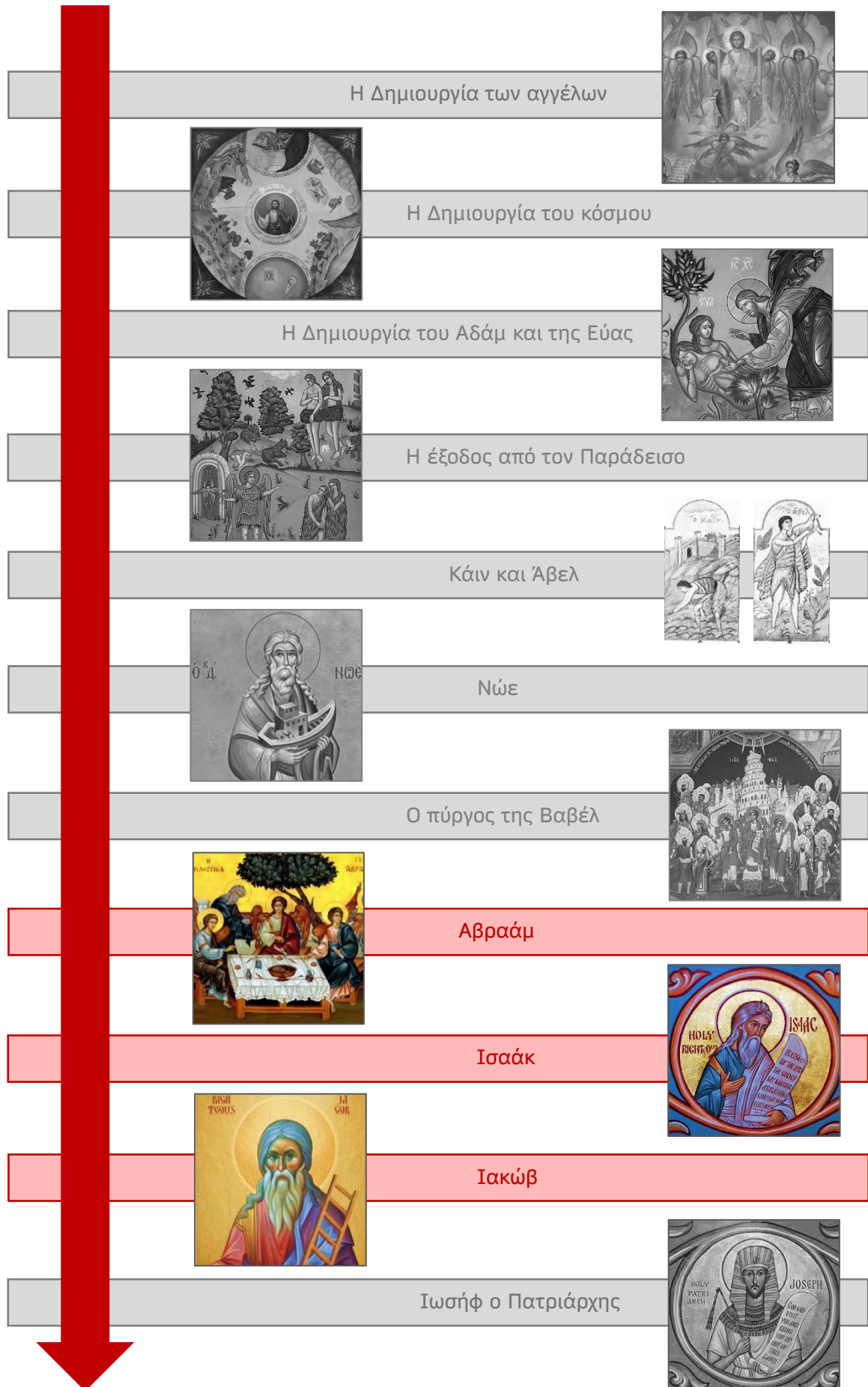
Όνομα:

Αυτό το εκπαιδευτικό υλικό αναπτύχθηκε από τη Μαρία Χρυσοχοΐδου, δασκάλα ορθόδοξου μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Φλάνδρα. Ο σχεδιασμός έγινε από τον Marc Goris.

Οι εικόνες προέρχονται από δημόσιες ψηφιακές πηγές, οι οποίες, στο μέτρο του δυνατού, επαληθεύτηκε ότι είναι ελεύθερες δικαιωμάτων. Οι εικονογραφήσεις των κειμένων λήφθηκαν υπό την άδεια Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported από τον ιστότοπο www.freebibleimages.com και είναι έργα του John Paul Stanley.

Δεν επιτρέπεται να τροποποιηθούν ή να χρησιμοποιηθούν κείμενα και ασκήσεις από αυτό το εκπαιδευτικό υλικό εκτός του πλαισίου της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας, ούτε να αντιγραφούν ή να αναπαραχθούν.

Το υλικό είναι κατάλληλο για την τρίτη και τετάρτη δημοτικού και μπορεί να ληφθεί ελεύθερα μέσω της ιστοσελίδας <https://orthodoxamathimata.com>.

Η γενεαλογία του ανθρώπου

Την έκτη ημέρα της Δημιουργίας ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο: πρώτα τον Αδάμ και ύστερα την Εύα. Ο Αδάμ δεν είχε γονείς και γι' αυτό αποκαλείται και «υιός του Θεού». Αφού εκδιώχθηκαν από τον Παράδεισο, ο Αδάμ και η Εύα απέκτησαν τους δύο πρώτους τους γιους, τον Κάιν και τον Άβελ. Ο Κάιν σκότωσε τον Άβελ και έφυγε μακριά από την οικογένειά του.

Αργότερα, ο Αδάμ και η Εύα απέκτησαν έναν ακόμη γιο, τον Σηθ, καθώς και πολλές κόρες. Εκείνη την εποχή, ο Θεός επέτρεπε στους αδελφούς και τις αδελφές να παντρεύονται μεταξύ τους, ώστε να μπορέσει να εξαπλωθεί η ανθρωπότητα πάνω στη γη. Στην ένατη γενιά μετά τον Αδάμ γεννήθηκε ο Νώε. Μετά τον κατακλυσμό, μόνο ο Νώε, η γυναίκα του και οι τρεις τους γιοι με τις γυναίκες τους επέζησαν. Οι γιοι του Νώε ήταν ο Σημ, ο Χαμ και ο Ιάφεθ.

Μετά τον κατακλυσμό απέκτησαν επίσης πολλά παιδιά. Στην ένατη γενιά μετά τον Νώε γεννήθηκε ο Αβραάμ. Σ' αυτή τη συλλογή για τους Πατριάρχες θα μάθεις για τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ.

γενεαλογία

πολύ μεγάλη πλημμύρα, δηλαδή όταν νερά της βροχής σκεπάζουν μεγάλες εκτάσεις γης

γενιά

ο χρόνος ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά τους είναι μία γενιά. Ανάμεσα στους παππούδες και τα εγγόνια είναι δύο γενιές.

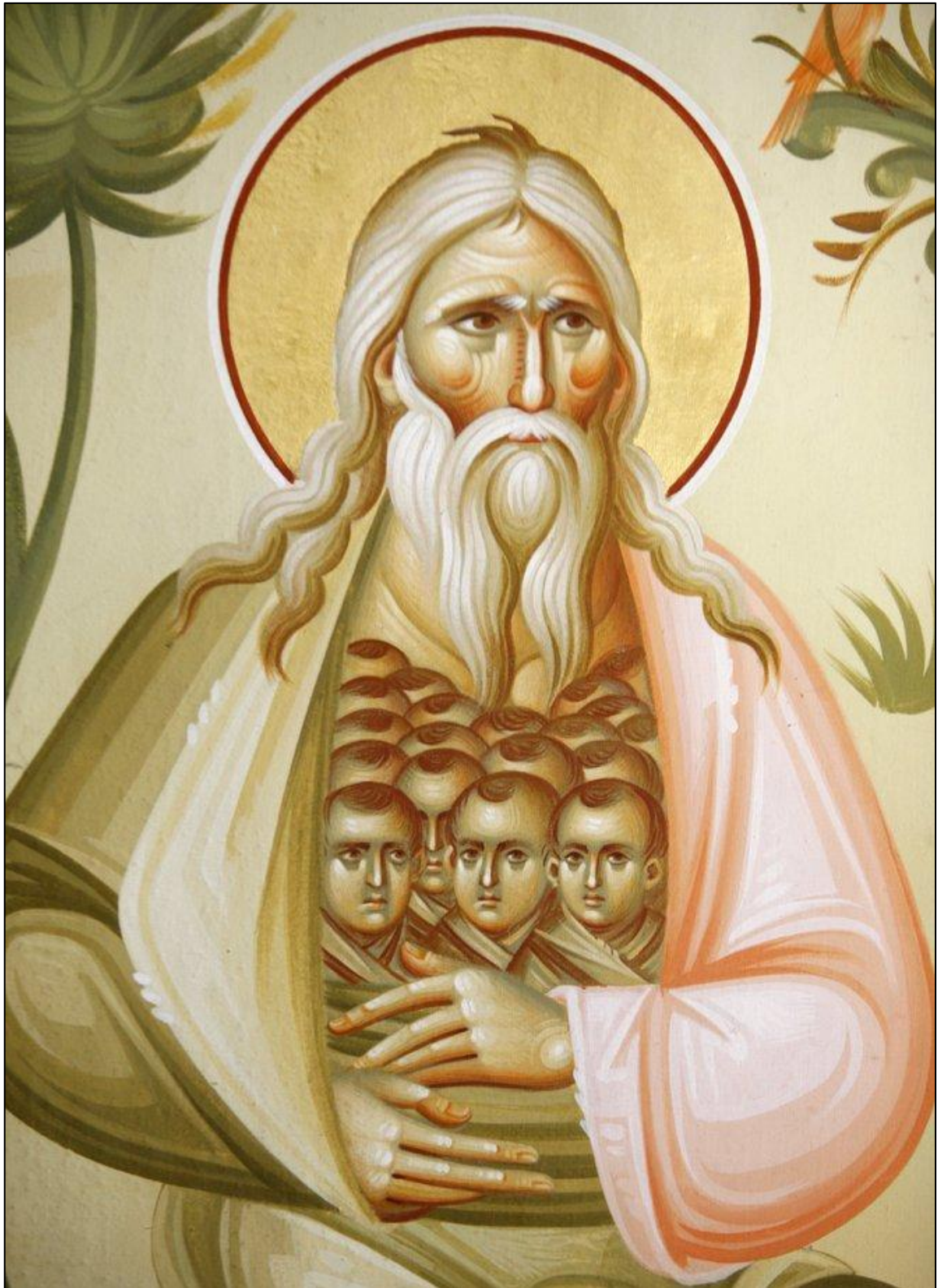
κατακλυσμός

διαδοχή των γενεών μέσα σε μια οικογένεια — δηλαδή, η σειρά με την οποία ακολουθούν ο ένας τον άλλον οι πρόγονοι και οι απόγονοι.

Πόσες γενιές μεσολάβησαν ανάμεσα στον Αδάμ και τον Αβραάμ;

- ☐ 9 γενιές
- ☐ 18 γενιές
- ☐ 81 γενιές

Ο Πατριάρχης Αβραάμ

Ο Άβραμ υπακούει στον Θεό

Μετά τον Κατακλυσμό, οι άνθρωποι άρχισαν να κατοικούν σε διάφορα μέρη. Ένα από αυτά τα μέρη ήταν η Ουρ, μια αρχαία πόλη στην όμορφη περιοχή της Μεσοποταμίας. Η Μεσοποταμία βρίσκεται ανάμεσα σε δύο μεγάλους ποταμούς: τον Τίγρη και τον Ευφράτη.

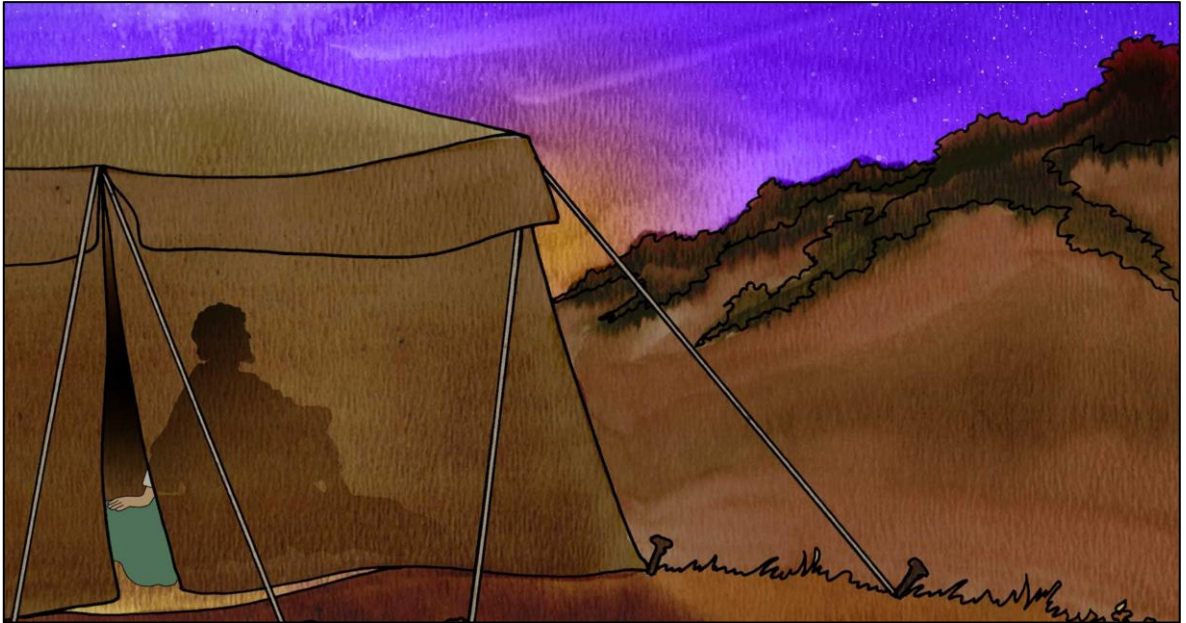
Η Ουρ έγινε μια σημαντική πόλη, αλλά οι άνθρωποι εκεί λάτρευαν ψεύτικους θεούς. Δεν ζούσαν όπως ο Νώε και η οικογένειά του, που έμειναν πιστοί στον αληθινό Θεό. Ο Άβραμ ζούσε εκεί με τη γυναίκα του, τη Σάρα, και οι δυο τους αγαπούσαν πολύ τον Θεό.

Μια μέρα, ο Θεός είπε στον Άβραμ: «Φύγε από τη χώρα σου. Θα σου δείξω μια άλλη γη. Θα σε ευλογήσω και θα γίνεις ο πατέρας ενός μεγάλου λαού.»

Ο Άβραμ ήταν πρόθυμος να υπακούσει στον Θεό και να εγκαταλείψει την όμορφη ζωή του στην Ουρ. Γι' αυτό ονομάστηκε «φίλος του Θεού». Όταν ο Άβραμ έφυγε από την Ουρ, ήταν 75 ετών. Μερικά μέλη της οικογένειάς του πήγαν μαζί του: ο πατέρας του Θάρα, ο ανιψιός του Λωτ και φυσικά η γυναίκα του, η Σάρα.

Πήρε μαζί του επίσης όλα του τα πρόβατα, κατσίκες, αγελάδες και καμήλες. Οι βοσκοί που φρόντιζαν τα κοπάδια τον ακολούθησαν κι αυτοί. Στη διαδρομή ζούσαν σε σκηνές, όπως οι νομάδες.

Ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα, έφτασαν σε έναν τόπο που ονομαζόταν Χαρράν. Εκεί πέθανε ο Θάρα. Είχαν πλέον απομακρυνθεί πολύ από την Ουρ. Λίγο αργότερα, ο Άβραμ και οι άνθρωποι του σπιτιού του άφησαν τη Χαρράν και συνέχισαν το ταξίδι τους προς τη Χαναάν. Όταν ο Άβραμ έφτασε στη Χαναάν, ο Θεός του είπε: «Αυτή τη γη θα τη δώσω στα παιδιά σου. Εσύ θα γίνεις ο πατέρας ενός μεγάλου λαού.»

Ο Άβραμ έκτισε ένα θυσιαστήριο και πρόσφερε μια θυσία στον Θεό. Ευχαρίστησε τον Θεό μέσα στη γη που Εκείνος του είχε δώσει. Ο Άβραμ έμεινε στη Χαναάν και ζούσε σε σκηνές.

- Κύκλωσε με κόκκινο την Ουρ.
- Κύκλωσε με πράσινο την Χαράν.
- Κύκλωσε με μπλε την γη Χαναάν.
- Σημείωσε με πορτοκαλί την διαδρομή του Άβραμ.

πατριάρχης

άνθρωποι που δεν έχουν μόνιμο μέρος για να ζουν. Συνήθως μένουν σε σκηνές, τις οποίες μπορούν εύκολα να στήσουν και να ξηλώσουν όταν θέλουν να συνεχίσουν το ταξίδι τους.

νομάδες

ειδικός τόπος όπου οι άνθρωποι προσεύχονται και φέρνουν θυσίες στον Θεό. Την εποχή εκείνη ήταν ένας σωρός από πέτρες

βωμός

ο επικεφαλής μιας φυλής

Πού βρίσκεται η πόλη Ουρ;

- ☐ ανάμεσα στον Νείλο και τον Ιορδάνη
- ☐ ανάμεσα στον Τίγρη και τον Ευφράτη
- ☐ ανάμεσα στον Αμαζόνιο και τον Μισισσιπιή

Τι είπε ο Θεός στον Άβραμ;

- ☐ «Μείνε στην Ουρ.»
- ☐ «Χτίσε ένα σπίτι.»
- ☐ «Φύγε από την χώρα σου.»

Πόσο χρονών ήταν ο Άβραμ όταν έφυγε από την Ουρ;

- ☐ 50 χρονών
- ☐ 75 χρονών
- ☐ 100 χρονών

Ποιοι ακολούθησαν τον Άβραμ;

- ☐ η γυναίκα του Σάρα
- ☐ ο ανιψιός του Λωρ
- ☐ η γυναίκα του, ο πατέρας του και ο ανιψιός του

Πού έχτισε βωμό ο Άβραμ;

- ☐ στην Ουρ
- ☐ στην Χαράν
- ☐ στην Καναάν

Χρωμάτισε τις σωστές προτάσεις με πράσινο. Τις λάθος με κόκκινο.

Η Ουρ βρίσκεται στην Ασία.

Όλοι οι άνθρωποι στην Ουρ λάτρευαν τον αληθινό Θεό.

Ο Άβραμ ήταν 100 χρονών όταν έφυγε από την Ουρ.

Ο Άβραμ έχτισε στην Καναάν ένα μεγάλο σπίτι.

Ο Θεός είπε στον Άβραμ ότι θα γίνει πατέρας ενός μεγάλου λαού.

Συμπλήρωσε τις λέξεις στην σωστή θέση.

75	βωμός	υπακούω	Θεός
Λωτ	νομάδες	Σάρα	πατέρας
Θάρα	τέντες	Ουρ	ευλογήσω

Ο Άβραμ ζούσε με την γυναίκα του στην

Ο Άβραμ και η Σάρα λάτρευαν τον αληθινό Θεό. Μια μέρα του είπε ο Θεός: «Φύγε από την χώρα σου. Θα σου δείξω μια άλλη γη. Θα σε και θα γίνεις ο ενός μεγάλου λαού.»

Ο Άβραμ ήταν έτοιμος να Toen Abram uit Ur vertrok, was hij jaar. Enkele van zijn familieleden gingen met hem mee: zijn vader, zijn neef en natuurlijk ook zijn vrouw Sara. Hij nam ook al zijn schapen, geiten, koeien en kamelen mee. Onderweg woonden ze in, zoals de

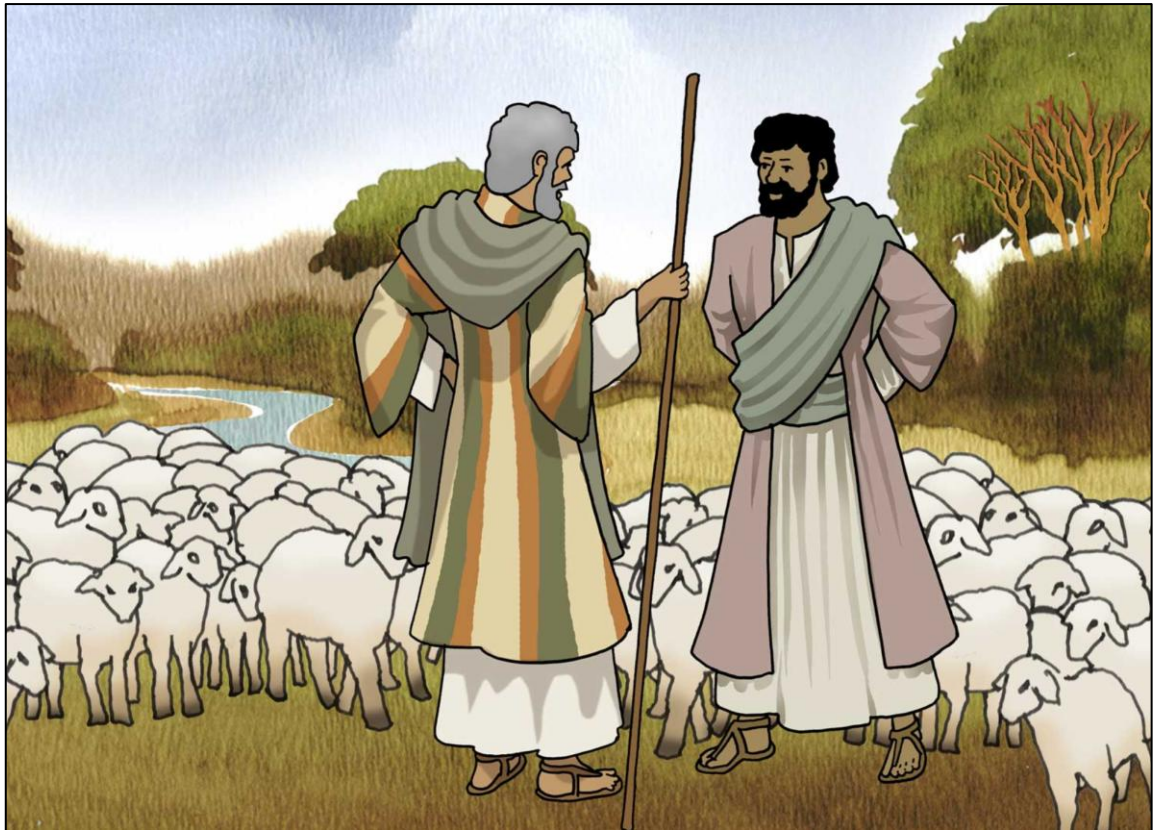
Toen Abram aankwam in Kanaän, zei : "Dit land zal ik aan jouw kinderen geven. Je zult de stamvader worden van een groot volk." Abram bouwde een en bracht een offer aan God. Abram bleef in Kanaän en woonde in tenten.

God vroeg Abram toen hij 75 jaar oud was om zijn land en stad te verlaten en naar een andere land te gaan wonen. Abram aarzelde niet. Hij nam zijn vader, vrouw en neef mee en samen vertrokken naar een bestemming die ze nog niet kenden.

Maar Abram geloofde en had helemaal vertrouwen in God en daarom gehoorzaamde hij zonder twijfelen aan de wil van God.

Abram en Lot

In het land Kanaän waren de kudden van Abram en Lot zo groot geworden dat ze niet langer bij elkaar konden blijven. De herders van Abram en Lot kregen elke dag ruzie over wie als eerste water mocht scheppen of wie de beste bron mocht gebruiken. Uiteindelijk besloten Abram en Lot dat het zo niet langer kon.

Samen klommen ze op een hoge heuvel om de omgeving goed te bekijken. Abram zei tegen Lot: "Kies maar waar je heen wilt gaan. Als jij naar het oosten gaat, ga ik naar het westen. Wil je naar het noorden, dan ga ik naar het zuiden."

Lot keek om zich heen en zag in de vallei de groene velden langs de rivier de Jordaan, waar er voldoende water en gras was voor zijn dieren. Bovendien lagen daar de steden Sodom en Gomorra, waar hij zijn wol en melk kon verkopen. Lot wist zeker dat hij daarheen wilde gaan en zei tegen Abram: "Oom Abram, ik wil graag naar de Jordaanvallei."

Abram vond het goed, en zo gingen ze uit elkaar. Lot vestigde zich in de Jordaanvallei, terwijl Abram verder trok. Kort daarna hoorde Abram opnieuw de stem van God, die hem weer de belofte gaf dat zijn kinderen dit land zouden bezitten. Dit klonk voor Abram misschien vreemd, want hij en Sara hadden nog steeds geen kinderen.

Waarom maken de herders van Abraham en Lot ruzie?

- ☐ om voedsel
- ☐ om water
- ☐ om schapen

Waar klimmen Abram en Lot op om de omgeving te bekijken?

- ☐ een boom
- ☐ een toren
- ☐ een heuvel

Welke rivier ziet Lot in de vallei?

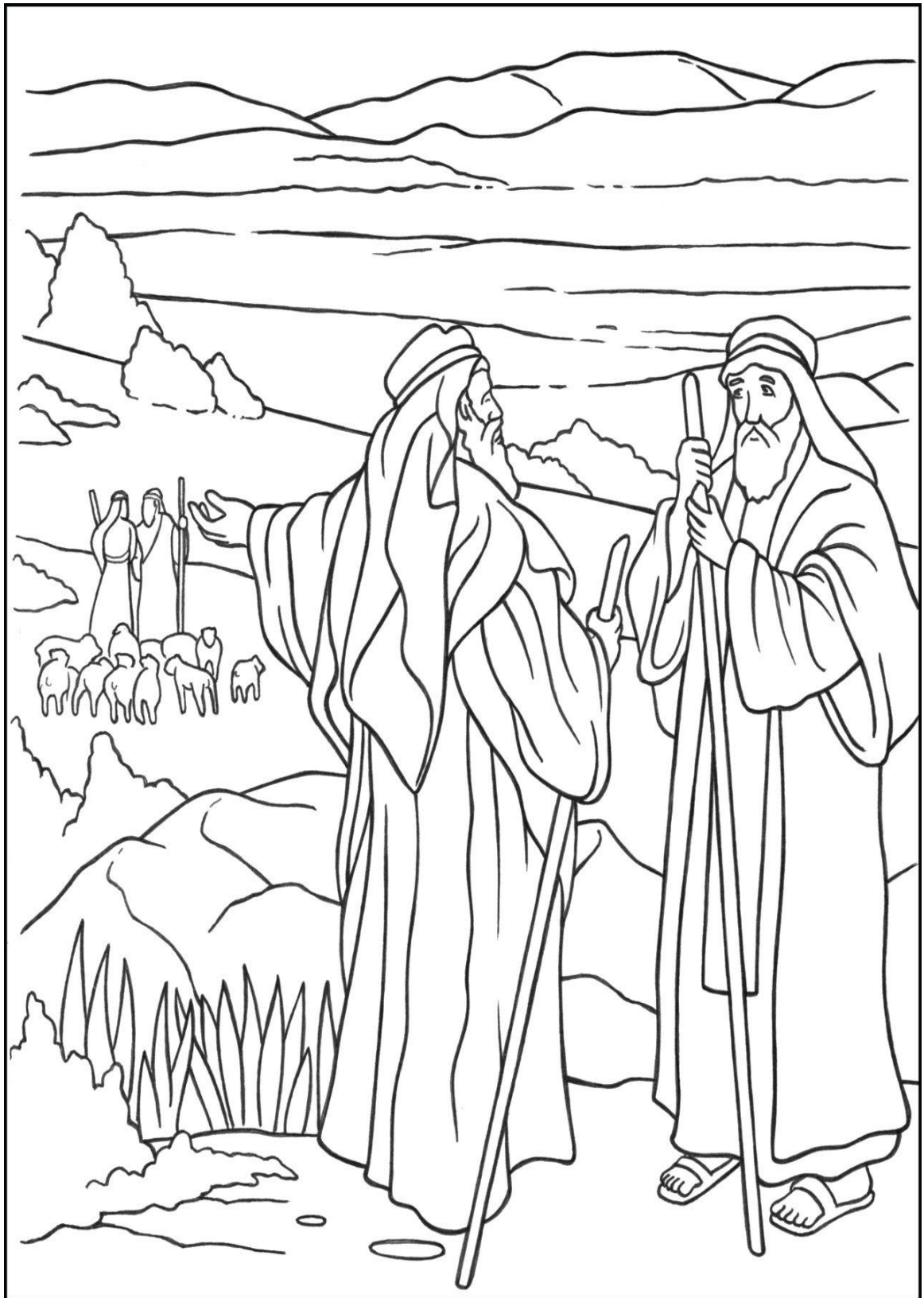
- ☐ de Jordaan
- ☐ de Nijl
- ☐ de Eufraat

Welke steden ziet Lot in de vallei?

- ☐ Jericho en Jeruzalem
- ☐ Sodom en Gomorra
- ☐ Ur en Haran

Zet de zinnen in de juiste volgorde.

☐	Abram en Lot besloten dat het zo niet langer kon.
☐	Abram vond het goed, en zo gingen ze uit elkaar.
☐	Abram zei tegen Lot: "Kies maar waar je heen wilt gaan."
☐	Dat vond Abram vreemd, want hij en Sara hadden nog geen kinderen.
☐	De herders van Abram en Lot kregen elke dag ruzie.
☐	Later beloofde God Abram weer dat zijn kinderen hier zouden wonen.
☐	Lot zei tegen Abram: "Oom Abram, ik wil graag naar de Jordaanvallei."
☐	Samen klommen ze op een heuvel om de omgeving goed te bekijken.

De belofte van God

God zei tot Abram: “Kijk naar de hemel en tel de sterren, als je kunt. Zo veel nakomelingen zal je hebben. Vanaf nu zal jouw naam Abraham zijn, wat betekent ‘vader van velen’.”

Op een warme dag zat Abraham bij de ingang van zijn tent uit te rusten. Zijn tent stond onder een grote boom, de eik van Mamre. Toen hij opkeek, zag hij iets bijzonders. Een klein eindje verderop stonden drie mannen. Meteen liep Abraham naar hen toe om hen te begroeten.

Abraham boog diep en zei: “Kom in de schaduw van de boom uitrusten. Ik zal water brengen om uw voeten te wassen. Wij hebben ook genoeg eten en drinken.” De drie mannen zeiden: “Heel graag.”

Abraham ging snel de tent in naar Sara en vroeg haar brood te bakken voor het bezoek. Daarna liep Abraham naar zijn kudde en zocht een mals kalfje uit. Toen het kalfje gebakken was, aten de drie mannen er smakelijk van. Abraham bleef bij hen staan.

De mannen vroegen: “Waar is Sara, uw vrouw?” Abraham antwoordde: “Daar in de tent.”

Toen zei God: “Volgend jaar, rond deze tijd, kom Ik bij u terug en dan zal Sara een zoon hebben.”

Sara hoorde wat de mannen zeiden en ze moest lachen. "Ik ben veel te oud voor een kind," dacht ze.

God vroeg Abraham: “Waarom lacht Sara? Voor Mij is niets onmogelijk!”

Een jaar later - toen Abraham 99 jaar oud was en Sara 90 jaar oud - kregen ze eindelijk een zoon. Hij werd Isaak genoemd, dat betekent “Hij lachte”, omdat Sara gelachen had toen ze hoorde dat ze een baby zou krijgen. En Sara lachte opnieuw toen Isaak geboren werd.

Wat betekent de naam Abraham?

- ☐ "Hij lachte"
- ☐ "Vader van velen"
- ☐ "Sterk"

Waar zat Abraham toen hij de drie mannen zag?

- ☐ in zijn tent
- ☐ bij de ingang van zijn tent
- ☐ bij zijn kudde

Wat bood Abraham de mannen aan?

- ☐ geld voor hun reis
- ☐ geschenken
- ☐ eten, drinken en water om hun voeten te wassen

Wat vroeg Abraham aan Sara om te maken?

- ☐ soep
- ☐ koeken
- ☐ brood

Wat vroegen de mannen aan Abraham?

- ☐ "Waar is Sara, uw vrouw?"
- ☐ "Wat is er met Lot gebeurd?"
- ☐ "Waarom heb je nog geen kinderen?"

Waarom lachte Sara?

- ☐ omdat Abraham een grapje had gemaakt
- ☐ omdat ze de drie mannen wel grappig vond
- ☐ omdat ze dacht dat ze te oud was om een kind te krijgen

Wat betekent de naam Isaak?

- ☐ "Hij lachte."
- ☐ "Vader van velen"
- ☐ "Sterk"

Kleur het juiste vervolg van de zin in:

“Je zal zoveel nakomelingen hebben als er sterren aan de hemel zijn.”

als er zandkorrels in de woestijn zijn.”

De tent van Abraham stond onder een grote boom, de olijfboom van Ur.”

de eik van Mamre.”

Abraham boog diep en zei: “Ik heb helaas niets om u aan te bieden.”

“Kom in de schaduw van de boom uitrusten.”

Abraham vroeg aan Sara om brood te bakken voor het bezoek.

om wijn uit te schenken voor het bezoek.

Daarna liep Abraham naar zijn kudde en slachtte zijn grootste schaap.

zocht een mals kalfje uit.

God zei: “Volgend jaar om deze tijd zal Sara een zoon hebben.”

zal je een rijk en machtig man zijn.”

Sara hoorde wat de mannen zeiden en ze moest lachen.

en ze moest huilen.

Toen Abraham 99 en Sara 90 jaar oud waren, stierven ze allebei.

werd hun zoon Isaak geboren.

Toen Isaak geboren werd moest Sara opnieuw lachen.

moest Sara opnieuw huilen.

Dit icoon heet “De gastvrijheid van Abraham”. God is op bezoek gekomen bij Abraham en Sara. De drie engelen symboliseren God, de Heilige Drie-Eenheid.

Kijk aandachtig naar het icoon en vul de ontbrekende woorden in. Als je een woord ingevuld hebt, kleur je het vakje.

Abraham	eerbied	engelen	Heilige Geest
Hemel	Sara	Vader	Zoon

Rond de tafel zitten drie Die symboliseren God, de Heilige Drie-Eenheid: de, de en de

Ze worden als Engelen afgebeeld omdat ze uit de komen. Achter de engelen staan en en tussen hen staat de eik van Mamre.

Door het buigen van hun hoofden tonen ze voor God.

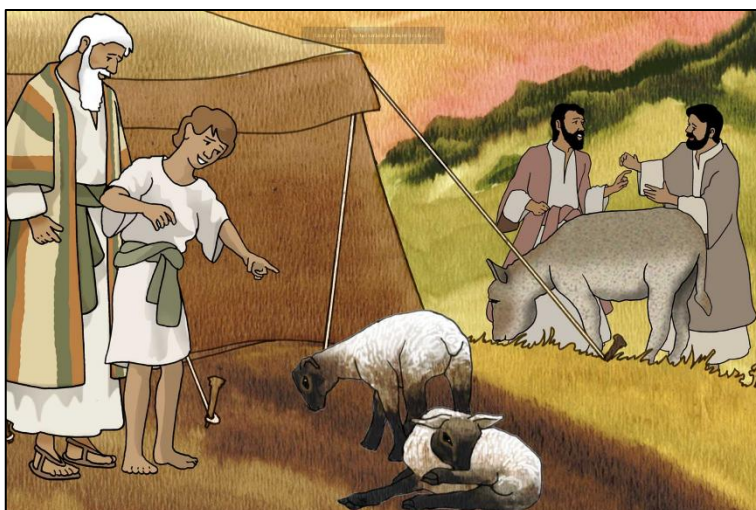
Abraham wordt op de proef gesteld

God had Abraham beloofd een nieuw land te geven en deze belofte heeft God gehouden. Abraham ging in het land wonen dat God hem gegeven had.

God had Abraham ook beloofd dat hij een vader van vele nakomelingen zou worden en ook die belofte heeft God gehouden. Hij zorgde ervoor dat Abraham en Sara een zoon kregen: Isaak.

Nu wilde God Abraham op de proef stellen. Hij zei: “Abraham, neem je zoon Isaak, die je heel erg liefhebt, mee naar de berg Moria. Daar moet je hem aan Mij offeren.”

De volgende ochtend zadelde Abraham zijn ezel, nam twee knechten en zijn zoon Isaak mee. Samen gingen ze op weg naar de plek die God had aangewezen.

Na drie dagen reizen kwamen ze bij de berg aan. Abraham zei tegen de knechten dat ze bij de

ezel moesten blijven wachten. Hij en Isaak zouden naar boven gaan om God te aanbidden. Daarna zouden ze samen terugkeren.

Isaak droeg het hout voor het offer op zijn rug, terwijl Abraham het vuur en het mes droeg. Zo liepen ze verder. Toen vroeg Isaak aan zijn vader: “Vader, we hebben vuur en hout, maar waar is het dier voor het offer?”

Abraham antwoordde: “Jongen, God zal Zelf voor het offerdier zorgen.” Toen ze op de plek kwamen die God had aangewezen, bouwde Abraham een altaar en legde het hout erop. Hij bond Isaak vast en legde hem op het altaar.

Precies op dat moment riep de engel van God: “Abraham, Abraham, raak je zoon niet aan en doe hem niets aan! Ik weet dat je God gehoorzaam bent. Je was zelfs bereid je enige zoon aan God te offeren.”

Abraham keek om zich heen en zag een ram met zijn hoorns vastzitten in het struikgewas. Hij greep de ram en offerde die aan God in plaats van Isaak. Abraham noemde die plek “De Heer zal voorzien.” Want God zag dat Abraham bereid was om zijn enige zoon aan Hem te geven.

op de proef
stellen

iets waardevols geven als een geschenk aan
God

offer

een mannetjesschaap

ram

uitproberen of iemand iets durft te doen of
bereid is om iets moeilijks te doen

Waar moest Abraham zijn zoon Isaak offeren?

- ☐ op de berg Sinai
- ☐ op de berg Ararat
- ☐ op de berg Moria

Hoe reisden Abraham, Isaak en de knechten naar de berg Moria?

- ☐ met kamelen
- ☐ te voet, met een ezel
- ☐ met een boot

Wat droeg Isaak op zijn rug?

- ☐ een grote zak met eten
- ☐ het hout voor het offer
- ☐ zijn speelgoed

Wie was er nog aanwezig bij het offer, behalve Abraham en Isaak?

- ☐ niemand
- ☐ Sara
- ☐ de twee knechten

Wie hield Abraham tegen om zijn zoon te offeren?

- ☐ Isaak
- ☐ een engel van God
- ☐ de twee knechten

Wat zag Abraham toen hij op het punt stond Isaak te offeren?

- ☐ een grote leeuw
- ☐ een groep mensen
- ☐ een ram in het struikgewas

Waarom noemde Abraham de plaats "De Heer zal voorzien"?

- ☐ omdat God hem daar naartoe had geleid
- ☐ omdat God hem een ram gaf om te offeren
- ☐ omdat God Isaak had gespaard

Kleur de zinnen die waar zijn groen. Zinnen die niet waar zijn, kleur je rood.

Abraham moest zijn enige zoon offeren als een geschenk aan God.

Isaak droeg het vuur en het mes voor het offer.

Abraham weigerde om zijn zoon Isaak aan God te offeren.

De engel van God zei tegen Abraham om Isaak niet te doden.

Abraham zag een stier met zijn hoorns vastzitten in het struikgewas.

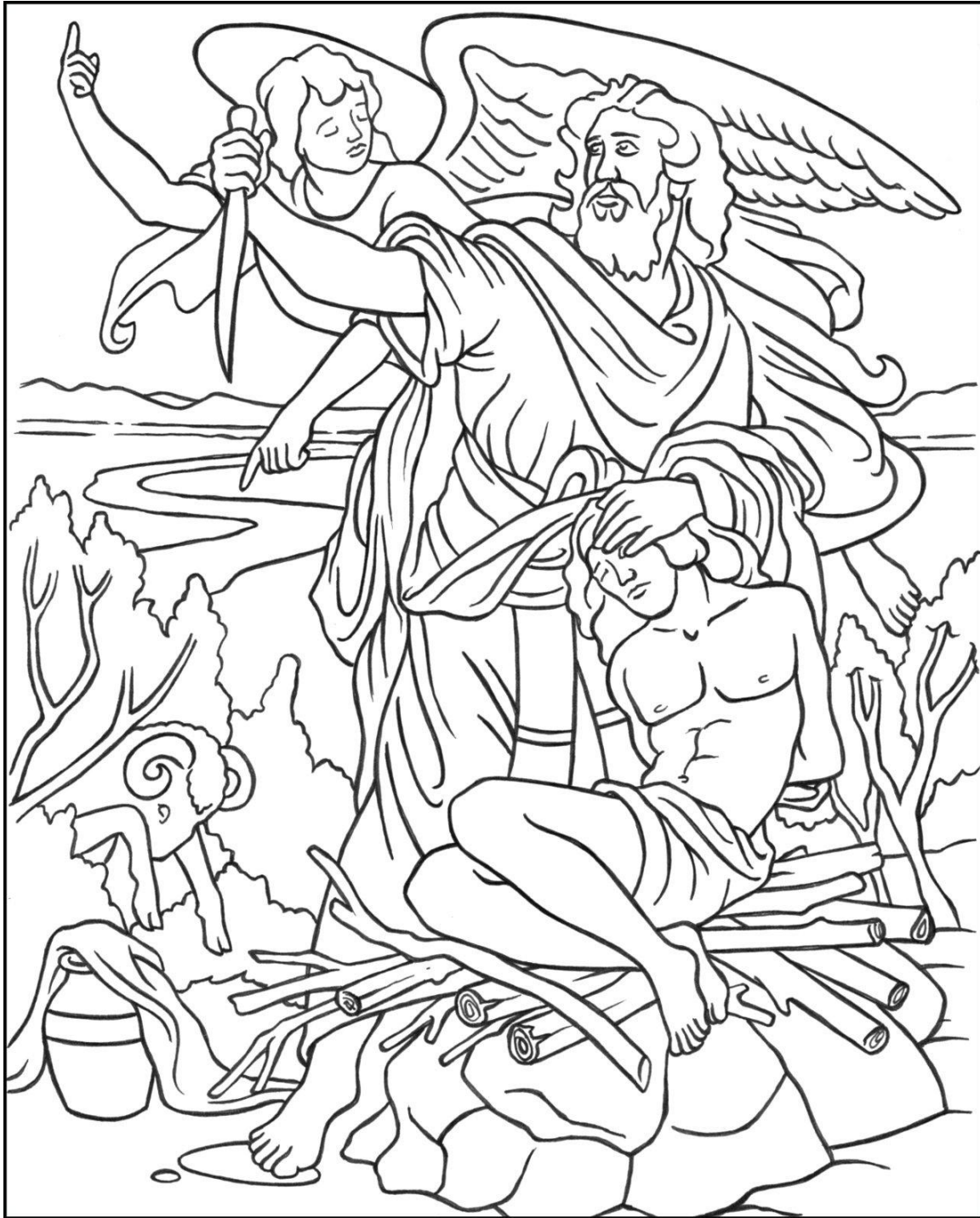
Wat is een offer?

Lang voordat Jezus geboren werd en ons offer werd, offerden mensen dieren aan God om hun zonden kwijt te raken. Ze namen een geit, een lam of een stier, sneden zijn keel door en legden het offerdier op een stapel hout om het op het altaar te verbranden. Ook bij andere volken gebeurde dat, zoals je kan zien op deze afbeelding van het offeren van een schaap in het oude Griekenland, 600 jaar voor Christus.

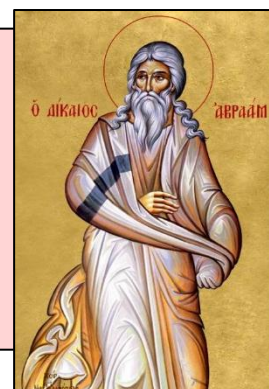
Waarom wilde God het offer van Isaak?

God wilde aan iedereen die dit verhaal zou lezen, laten zien hoe gehoorzaam en vol liefde Abraham voor Hem was. God wist al dat Abraham Hem in alles zou gehoorzamen en Hem liefhad. Door Abraham tot een voorbeeld voor ons te maken, wilde God ons leren dat ook wij altijd op Hem moeten vertrouwen en van Hem moeten houden.

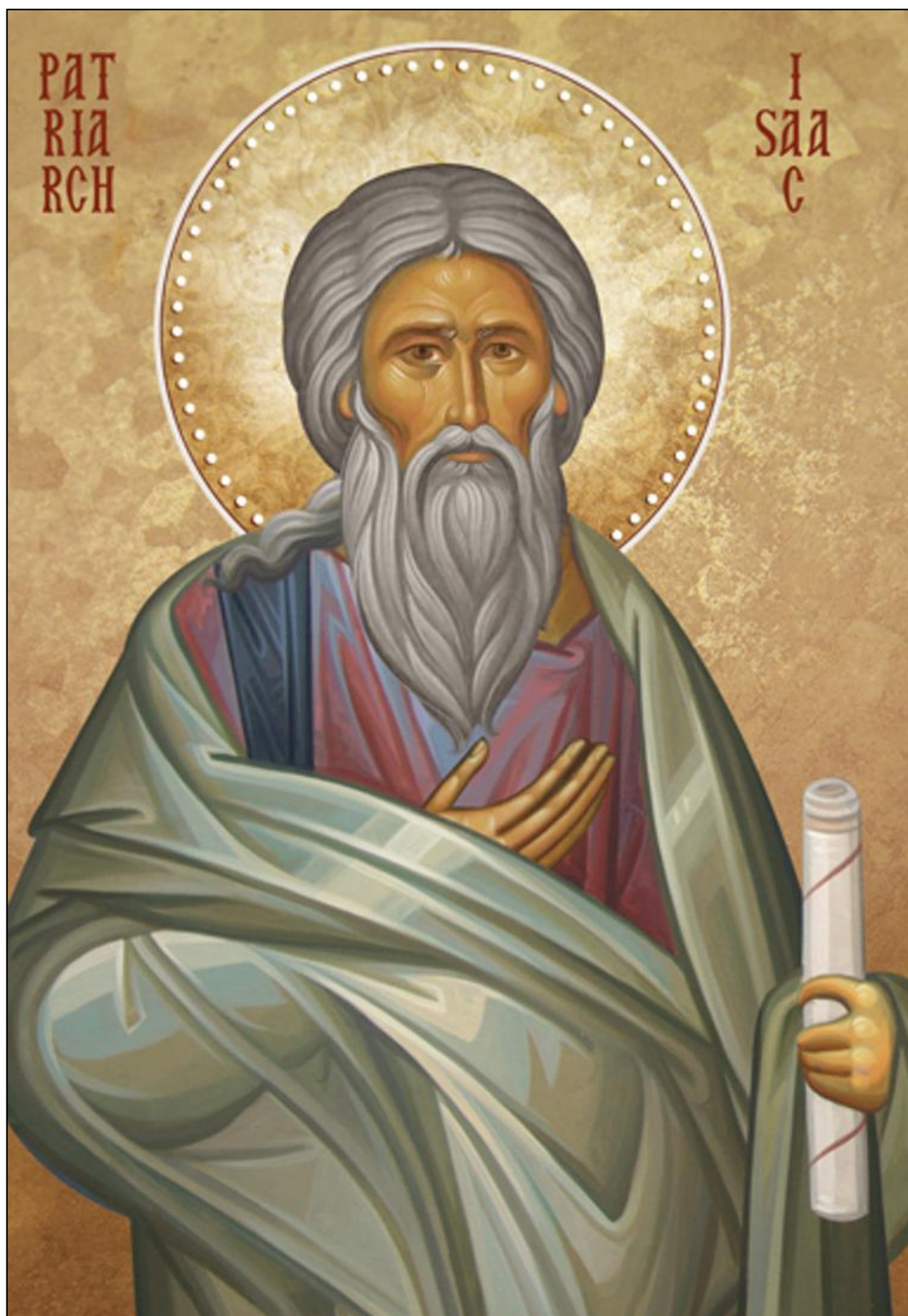

Abraham stierf toen hij 175 jaar oud was. Hij is een heilige van de Orthodoxe Kerk. Hij bleef geloven en gehoorzamen in God en kreeg de zegen om aartsvader van het Israëlitische volk en een voorouder van Jezus Christus te worden.

Hij wordt samen met alle voorouders van Jezus herdacht op de laatste zondag voor Kerstmis.

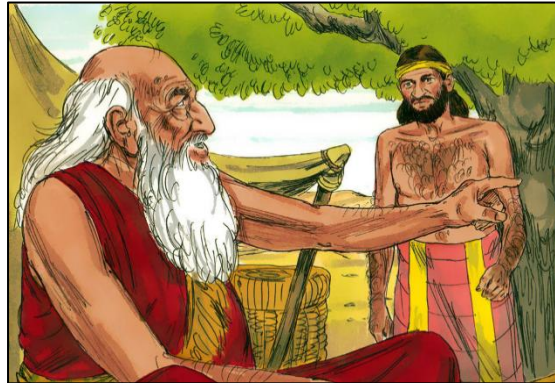

De Aartsvader Isaak

Een vrouw voor Isaak

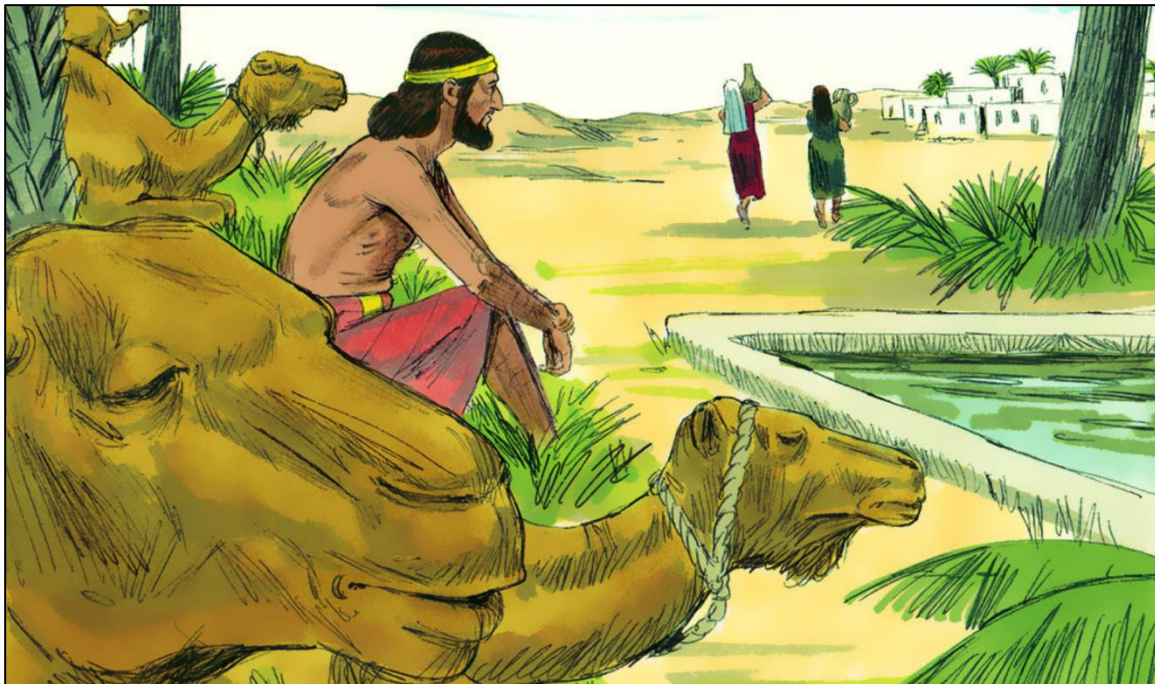
Toen Isaak een man was geworden, wilde zijn vader Abraham dat hij zou trouwen. Abraham zei tegen een van zijn dienaren: "Ga terug naar het land Mesopotamië waar wij vandaan komen, naar mijn broer Nahor. Daar, bij mijn familie, zul je de juiste bruid vinden voor mijn zoon."

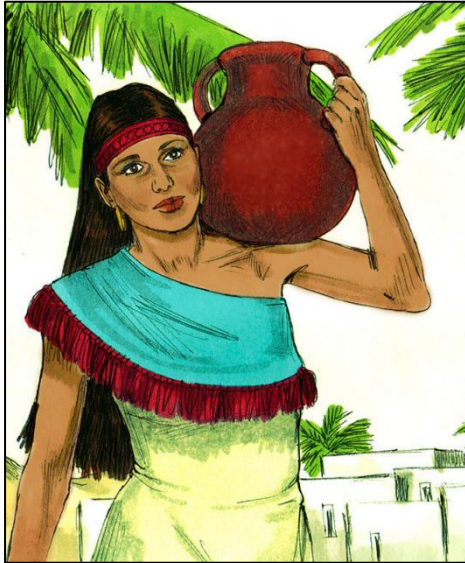

Maar de dienaar antwoordde: "Misschien wil de vrouw niet met mij meegaan naar dit land. Moet ik dan je zoon terugbrengen naar het land waar jij vandaan komt?" "Nee," zei Abraham, "je mag mijn zoon niet meenemen naar het land waar ik vandaan kom. God zal je Zijn engel sturen om je te helpen."

Abraham stuurde zijn dienaar op weg met tien kamelen, veel mooie sieraden en kleren. Het waren geschenken van Isaak voor de nieuwe bruid. Zo ging de dienaar op weg naar de stad Ur, waar Abraham vandaan kwam.

Buiten de stad hield de dienaar stil bij een waterput. Het was tegen de avond, de tijd waarop de vrouwen naar de waterput kwamen om water te halen. Bij de waterput knielde de dienaar neer om te bidden. Hij bad: "Lieve God, laat mij de vrouw zien waar Isaak mee zal trouwen. Ik zal weten dat zij de juiste vrouw is voor Isaak, als zij ook water geeft aan mijn kamelen."

Nog voor hij klaar was met bidden, kwam er een jonge vrouw aan. Het was een mooi meisje. Toen ze haar kruik gevuld had, vroeg de dienaar haar: “Mag ik alstublieft wat drinken uit je kruik?” Ze antwoordde: “Drink maar, en daarna zal ik ook water halen voor je kamelen.”

De dienaar was verheugd; dit meisje was het antwoord van God op zijn gebed. Het meisje heette Rebecca.

Zodra de kamelen genoeg gedronken hadden, haalde de dienaar sieraden tevoorschijn. Hij deed gouden armbanden om de polsen van Rebecca. De dienaar werd uitgenodigd in het huis van Rebecca’s vader. De kamelen kregen vers stro en voer om te eten. Hijzelf werd aan tafel uitgenodigd.

Toen vertelde de dienaar aan Rebecca’s vader: “Ik ben de dienaar van Abraham. Hij is heel rijk en heeft veel schapen, runderen, goud, kamelen en ezels. Abraham heeft mij de opdracht gegeven een bruid voor zijn zoon Isaak te zoeken. Toen ik vandaag bij de bron kwam, ontmoette ik uw dochter. Zij is de geschikte vrouw voor Isaak.”

Daarop antwoordde de vader van Rebecca: “Rebecca staat voor u klaar. Neem haar mee als bruid voor Isaak, want dit is wat God gewild heeft.” Ook Rebecca wilde heel graag meegaan.

De **bron of waterput** bij een stad was een heel belangrijke plaats. Niet alleen omdat het water onmisbaar was, maar ook omdat dit een plaats was waar men elkaar kon ontmoeten. Bij de bron werden er allerlei nieuwtjes uitgewisseld.

Sieraden zoals ringen, kettingen of armbanden lieten zien hoe rijk iemand was. Rebecca kreeg gouden armbanden van de knecht van Abraham. Rijke mensen droegen een heleboel sieraden. Vaak waren in deze sieraden prachtige patronen gegraveerd.

Als je bidt dan praat je met God en vraag je Hem dat Hij jou elke dag helpt om het goede te doen. God doet dat want Hij heeft beloofd om altijd bij ons te zijn.

Waar stuurde Abraham zijn dienaar naartoe om een bruid te vinden voor Isaak?

- ☐ naar Egypte
- ☐ naar Mesopotamië
- ☐ naar Kanaän

Wat nam de dienaar mee op zijn reis?

- ☐ een paard en een wagen
- ☐ een kar vol goud
- ☐ tien kamelen, sieraden en kleren

Wie zal God sturen om de dienaar te helpen?

- ☐ een engel
- ☐ een stoere soldaat
- ☐ een oude wijze man

Waar hield de dienaar stil om te bidden?

- ☐ bij een rivier
- ☐ bij een waterput buiten de stad
- ☐ in een kerk

Hoe wist de dienaar dat Rebecca de juiste vrouw was voor Isaak?

- ☐ Ze gaf hem een gouden armband.
- ☐ Ze vertelde hem haar naam.
- ☐ Ze gaf hem water en haalde water voor de kamelen.

Wat deed de dienaar toen hij wist dat Rebecca de juiste vrouw was?

- ☐ Hij stuurde een brief naar Abraham.
- ☐ Hij deed gouden armbanden om haar polsen.
- ☐ Hij kocht een huis voor haar.

Wat deed de vader van Rebecca?

- ☐ Hij ging ermee akkoord.
- ☐ Hij werd boos en stuurde de dienaar weg.
- ☐ Hij begon te huilen en te smeken om zijn dochter niet mee te nemen.

Vul hieronder de woorden in. Welk woord kan je van boven naar onder lezen in de roze kolom?

1. De dienaar nam tien ... mee.
2. Isaak stuurde veel ... voor de nieuwe bruid.
3. de naam van een van de twee rivieren in Mesopotamië
4. De dienaar deed ... armbanden rond de pols van Rebecca.
5. Abraham had veel van deze dieren.
6. een andere woord voor waterput
7. De kamelen kregen vers ... om van te eten.
8. de naam van de broer van Abraham
9. de naam van Abraham in het begin
10. Toen de dienaar bij de waterput kwam, begon hij te
11. de naam van de toekomstige vrouw van Isaak

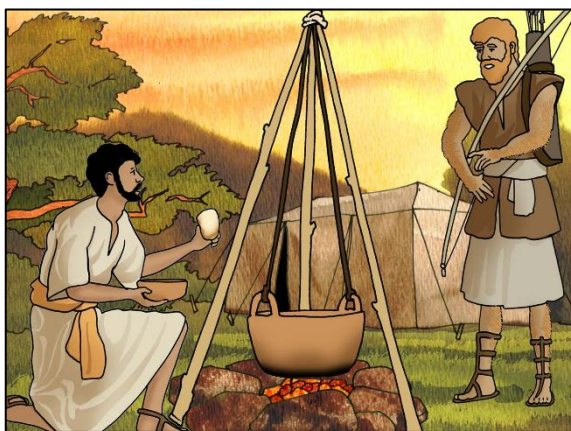
A crossword puzzle grid with 11 numbered starting points. The grid is composed of white squares for letters and red squares for empty space. The numbers are: 1 (top left), 2 (top center), 3 (middle left), 4 (center), 5 (middle left), 6 (center), 7 (center), 8 (center), 9 (middle left), 10 (bottom center), 11 (bottom center).

Isaak krijgt twee zonen

Isaak trouwde met Rebecca toen hij veertig jaar oud was. Rebecca bad tot God omdat ze lange tijd geen kinderen konden krijgen. God verhoorde hun gebed, en Rebecca werd zwanger van een tweeling. De kinderen vochten zelfs in haar buik. God openbaarde aan Rebecca dat ze twee volkeren zou baren, waarbij de oudste de jongste zou dienen.

Toen de tweelingbroers ter wereld kwamen, was het eerste kind rossig en helemaal behaard, en ze noemden hem Ezau. Zijn broer volgde en hield Ezau bij zijn hiel vast, daarom noemden ze hem Jakob, wat “hielenlichter” betekent. Ezau groeide op tot een vaardig jager die veel buiten was, terwijl Jakob liever bij de tenten bleef en een rustig leven leidde. Isaak hield van Ezau vanwege zijn avontuurlijke geest, maar Rebecca had een voorkeur voor Jakob.

Ezau had het eerstgeboorterecht, wat betekende dat hij de helft van de bezittingen zou erven. Op een dag, toen Jakob linzensoep aan het koken was, kwam Ezau uitgeput terug van de jacht en smeekte om wat van de soep. Jakob stemde toe, maar alleen als Ezau zijn eerstgeboorterecht aan hem zou afstaan. Ezau, die honger had en niet goed nadacht, stemde ermee in en

verkochte zijn eerstgeboorterecht voor een bord rode linzensoep. En dat had grote gevolgen voor hun toekomst.

Wat is het eerstgeboorterecht?

Bij de joden bestond het eerstgeboorterecht. Wanneer de vader stierf, kreeg de oudste zoon het recht om het hoofd van de familie te worden. Hij werd de belangrijkste erfgenaam. Hij erfde dan de helft van de bezittingen, terwijl de andere helft onder de andere kinderen werd verdeeld. Alles wat je erft nadat iemand gestorven is, wordt de erfenis genoemd.

Vul de ontbrekende woorden in. Als je een woord ingevuld hebt, kleur je het vakje.

erfenis	erfde	erfgenaam	erven
---------	-------	-----------	-------

1. Toen zijn grootmoeder overleed, kreeg hij een grote met veel antieke meubels en sieraden.
2. Omdat hij de oudste zoon was, werd hij de enige van het familiebedrijf.
3. Ze hadden nooit verwacht dat ze iets zouden van een verre oom die ze nauwelijks kenden.
4. Kaat het huis van haar ouders toen die stierven.

Kleur de woorden die bij Jakob passen in het groen en de woorden die bij Ezau passen in het rood.

lievelingszoon van Rebecca	houdt van avontuur	houdt van een rustig leven	lievelingszoon van Isaak
rood haar	oudste	jongste	"Hielenlichter"
kookt soep	jager	bleef liever bij de tenten	had het eerstgeboorterecht

Waarom bad Isaak tot God?

- ☐ voor regen voor het land
- ☐ omdat Rebecca lange tijd geen kinderen kon krijgen
- ☐ om bescherming tegen vijanden

Wat zei God tegen Rebecca over haar kinderen?

- ☐ dat ze een tweeling zou krijgen
- ☐ dat haar zoon de koning zou worden
- ☐ dat haar oudste zoon de jongste zou dienen

Wat betekent de naam Jakob?

- ☐ “hielenlichter”
- ☐ “tenenslijper”
- ☐ “enkelbreker”

Hoe verschilde Ezau van Jakob in hun interesses en levensstijl?

- ☐ Ezau was een herder en Jakob was een visser.
- ☐ Ezau was een jager en Jakob was rustig bij de tenten.
- ☐ Ezau was een boer en Jakob was een timmerman.

Waarom was Isaak gesteld op Ezau?

- ☐ omdat Ezau goed kon koken
- ☐ omdat Ezau van muziek hield
- ☐ omdat Ezau een avontuurlijke geest had

Wat deed Jakob terwijl Ezau uit de jacht kwam?

- ☐ Hij bad tot God voor zegen.
- ☐ Hij kookte rode linzensoep.
- ☐ Hij hielp Rebecca met huishoudelijke taken.

Wat verkocht Ezau aan Jakob, en waarom was dit een ernstige fout?

- ☐ zijn kleren, omdat hij nieuwe wilde kopen
- ☐ zijn kudde schapen, omdat hij geld nodig had
- ☐ zijn eerstgeboorterecht, wat zijn recht op de erfenis was

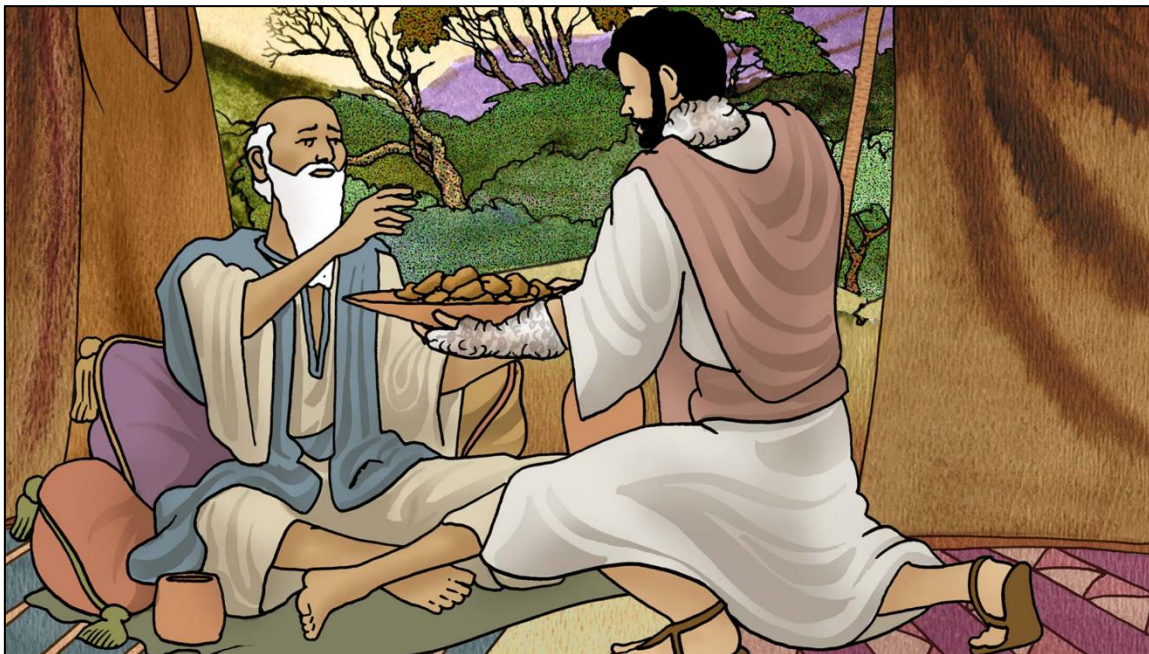
Jakob bedriegt en wordt gezegend

Toen Isaak heel oud was, werd hij blind. Hij wist dat hij spoedig zou sterven. In die tijd was het heel belangrijk dat een stervende vader zijn oudste zoon zegende als het nieuwe hoofd van de familie. Op een dag zond Isaak daarom Ezau erop uit om te gaan jagen. Samen zouden ze daarna het lievelingsmaal van Isaak eten, stoofpot met vlees, waarna Isaak zijn zoon zou zegenen.

Rebecca wilde dat Jakob de zegen zou krijgen. De blinde Isaak zou er nooit achter komen als Jakob deed alsof hij zijn oudere broer was.

Zij maakte Isaaks lievelingseten klaar en gaf de kleren van Ezau aan Jakob. Ze bedekte Jakobs armen met geitenvel, zodat ze net zo harig aanvoelden als de armen van zijn broer. Daarna zond ze haar jongste zoon met het eten naar Isaak.

In het begin ging alles goed. Isaak rook de heerlijke maaltijd. Toen hij zijn zoon vastgreep, voelde hij het harige geitenvel, waardoor hij dacht dat hij Ezau's arm aanraakte. Maar de stem klonk heel anders.

“Ben jij het wel echt, Ezau?” vroeg Isaak aan zijn zoon. “Ja, ik ben Ezau,” loog Jakob tegen zijn vader. Daarna bad Isaak tot God om Jakob te zegenen, omdat hij dacht dat het zijn oudste zoon was. Toen Ezau terugkeerde en het eten naar zijn vader bracht, kwam het bedrog uit. Ezau werd zo boos, dat Rebecca er bang van werd. Zij zei tegen Jakob dat hij beter weg kon gaan naar de streek waar Rebecca's familie woonde om daar een bruid te zoeken.

Jakob ging bij Rebecca's broer Laban logeren tot Ezau wat was bedaad.

De **eerstgeboortezegen** was zowel een gebed als een wettige eed die de vader gaf. Het betekende dat zijn oudste zoon het hoofd van de familie werd wanneer de vader stierf. Wanneer de zegen was gegeven, kon die niet meer veranderd of aan een ander gegeven worden.

Waarom riep Isaak Ezau bij zich?

- ☐ om hem te zegenen voor zijn dood
- ☐ om samen te bidden
- ☐ om hem advies te geven

Wie wilde dat Jakob de zegen zou krijgen?

- ☐ Jakob zelf
- ☐ Isaak
- ☐ Rebecca

Wat gebruikte Rebecca om Jakobs huid behaard te maken?

- ☐ Ezau's oude kleren
- ☐ dierenvel van geiten
- ☐ wol van schapen

Waarom twijfelde Isaak dat het Ezau niet was?

- ☐ Hij dacht dat Ezau zo snel niet terug kon zijn van de jacht.
- ☐ De geur was anders.
- ☐ De stem klonk anders.

Wat deed Jakob toen het bedrog uitkwam?

- ☐ Hij probeerde Ezau te kalmeren.
- ☐ Hij had veel spijt van wat hij gedaan had.
- ☐ Hij ging een tijdje bij zijn oom wonen.

Maak goede zinnen door de eerste kolom juist te verbinden met de tweede kolom.

Toen Isaak heel oud was,

om te gaan jagen.

Op een dag zond Isaak daarom Ezau erop uit

zodat ze net zo harig aanvoelden als de armen van zijn broer.

Rebecca wilde

werd hij blind.

Ze bedekte Jakobs armen met geitenvel,

dat Jakob de zegen zou krijgen.

“Ben jij wel echt, Ezau?”

kwam het bedrog uit.

Daarna bad Isaak tot God om Jakob te zegenen,

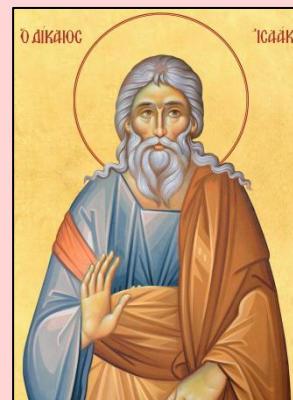
vroeg Isaak aan zijn zoon.

Toen Ezau terugkeerde en het eten naar zijn vader bracht,

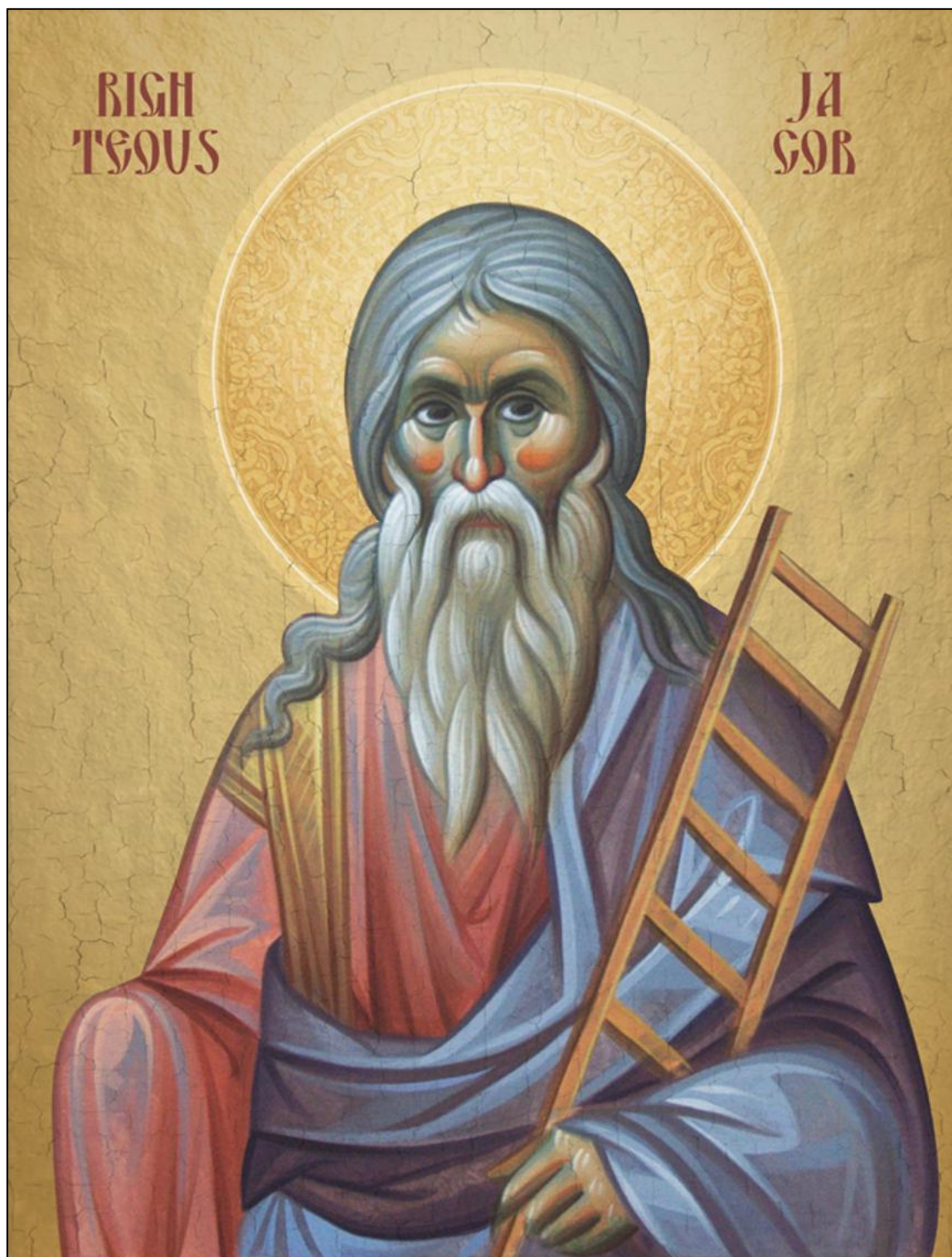
omdat hij dacht dat het zijn oudste zoon was.

Rebecca stierf terwijl Jakob in Mesopotamië verbleef. Ze werd begraven in het familiegraf, gelegen in een grot op het veld van Machpela in Mamre.

Isaac leefde lang genoeg om Jakob te zien terugkeren. Hij stierf op 180-jarige leeftijd in Hebron, waar zijn zonen hem begroeven in de grot van Machpela. Isaac wordt herinnerd als een heilige en een voorouder van Jezus Christus. Hij wordt samen met andere voorouders van Jezus herdacht op de laatste zondag voor Kerstmis.

De Aartsvader Jakob

Jakob vertrekt naar een ver land

Jakob ging op weg naar zijn oom Laban, maar hij voelde zich eenzaam en bang. Tegen de avond zocht hij in een dal een beschut plekje om te slapen. Die nacht had hij een droom. Hij zag een ladder die naar de hemel reikte en waarover engelen op en af liepen. Toen sprak God tot Jakob: "Ik zal jou en jouw kinderen het land geven waarop je nu rust. Ik zal over je waken waar je ook gaat."

Toen Jakob wakker werd, was hij erg bang. Hij moest nog een lange reis maken naar een land dat hij niet kende. "Als U mij beschermt en mij weer veilig thuis brengt, zoals U gezegd heeft, dan zal U voor altijd mijn God zijn," bad hij. Na dit gebed voelde Jakob zich sterk genoeg om de reis naar het land van zijn moeder voort te zetten.

Toen Jakob daar eindelijk aankwam, werd hij gastvrij ontvangen. Hij werd verliefd op Rachel, de jongste dochter van Laban. Maar het was daar de gewoonte dat de oudste dochter als eerste trouwde en daarom werd Leia, de zus van Rachel, de eerste vrouw van Jakob. Na een tijdje trouwde hij ook met Rachel.

Wat zag Jakob in zijn droom?

- ☐ een groot paleis
- ☐ een ladder die naar de hemel reikte
- ☐ een regenboog

Wat deed Jakob nadat hij wakker werd van zijn droom?

- ☐ Hij rende weg.
- ☐ Hij bad tot God en vroeg om bescherming en een veilige terugkeer.
- ☐ Hij bouwde een huis.

Hoe voelde Jakob zich na zijn gebed?

- ☐ nog steeds bang
- ☐ boos
- ☐ sterk genoeg om de reis voort te zetten

Wie ontmoette Jakob toen hij eindelijk aankwam in het land van zijn moeder?

- ☐ zijn vader Isaak
- ☐ Laban, de broer van zijn moeder
- ☐ een koning

Op wie werd Jakob verliefd?

- ☐ Leia
- ☐ Rachel
- ☐ beide zussen

Waarom trouwde Jakob eerst met Lea en niet met Rachel?

- ☐ Hij hield meer van Lea.
- ☐ Het was de gewoonte dat de oudste dochter eerst trouwde.
- ☐ Rachel wilde niet trouwen.

Met wie trouwde Jakob uiteindelijk?

- ☐ alleen Lea
- ☐ alleen Rachel
- ☐ eerst Lea en daarna Rachel

Zet de zinnen in de juiste volgorde.

☐	"Als U mij beschermt en mij weer veilig thuis brengt, zoals U gezegd heeft, dan zal U voor altijd mijn God zijn," bad Jakob.
☐	God sprak: "Ik zal jou en je kinderen het land geven waarop je nu rust."
☐	In een droom zag Jakob een ladder die naar de hemel reikte.
☐	Jakob trouwde eerste met de oudste dochter Lea.
☐	Jakob voelde zich onderweg eenzaam en bang.
☐	Na een tijdje trouwde Jakob ook met Rachel, op wie hij verliefd was.
☐	Op de ladder liepen engelen op en neer.
☐	Tegen de avond zocht Jakob in een dal een beschut plekje om te slapen.
☐	Toen Jakob aankwam bij zijn oom Laban, werd hij gastvrij ontvangen.
☐	Toen Jakob wakker werd, was hij erg bang.

Wat betekent de droom van Jakob?

De ladder die Jakob in zijn droom heeft gezien is een voorafbeelding van Maria, de Moeder Gods. Door haar volledige gehoorzaamheid aan de wil van God, werd de Zoon van mens in haar buik en kreeg de naam Jezus.

Maria is de brug die van aarde naar de Hemel leidt. Zij is de ladder die liet God op aarde komen en de brug tussen Hemel en aarde.

Zoals wij zingen in het Akathist: "Verheug U, hemelse ladder door wie God naar beneden kwam, Verheug U, brug die hen van de aarde naar de hemel bracht."

De terugkeer naar het land Kanaän

Na vele jaren besloot Jakob om met zijn vrouwen en gezin terug te gaan naar het land Kanaän. Maar onderweg werd hij opeens bang. Hoe zou Ezaü hem behandelen? Zou hij hem vergeven? Daarom stuurde Jakob boodschappers vooruit. Ze kwamen terug met slecht nieuws: Ezaü was al onderweg met vierhonderd mannen.

Jakob koos enkele dieren uit zijn kudde als geschenk voor Ezaü. Hij stuurde zijn bedienden met deze dieren vooruit en bad tot God om hulp.

Tijdens de nacht verscheen plotseling een vreemdeling voor hem. De twee mannen begonnen te vechten. Jakob vroeg de zegen van deze man. De vreemdeling, die de Zoon van God was, zegende Jakob en noemde hem "Israël".

De volgende dag ontmoetten Jakob en Ezau elkaar voor de eerste keer na Jakobs vertrek uit Kanaän. Alle ruzies waren vergeten. Jakob zei tegen zijn broer: "Toen ik zag hoe jij me welkom heette, was het alsof ik God in het gezicht keek."

De Heer verscheen opnieuw aan Jakob en zegende hem. Hij zei tegen hem: "Je naam zal niet langer Jakob zijn, maar Israël. Ik ben de Almachtige God. Je nakomelingen zullen talrijk zijn. Uit jou zal een volk voortkomen en een som van volkeren, en koningen zullen uit jou voortkomen. Aan jou en je nakomelingen zal ik het land geven dat ik aan Abraham en Isaak heb gegeven."

Vele jaren daarna werd de familie van Jakob bekend als de kinderen van Israël. Jakob kreeg twaalf zonen: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Naftali, Gad, Aser, Isaachar, Zebulon, Jozef en de jongste Benjamin. De zonen van Jakob zijn de stamvaders van het Joodse volk. Door dit volk zal later Jezus op aarde komen.

Kleur de vakjes met de namen van de 12 zonen van Jacob in:

Abraham	Aser	Benjamin	Dan
Ezau	Gad	Isaachar	Isaak
Jozef	Juda	Laban	Levi
Lot	Naftali	Nahor	Noach
Ruben	Simeon	Terach	Zebulon

Waarom was Jakob bang om Ezau weer te zien?

- ☐ Ezau had hem een boze brief gestuurd.
- ☐ Hij had slechte berichten gehoord over Ezau.
- ☐ Hij dacht dat Ezau nog boos op hem was.

Wat stuurde Jakob vooruit als geschenk voor Ezau?

- ☐ goud en zilver
- ☐ kleren en voedsel
- ☐ dieren uit zijn kudde

Wat gebeurde er 's nachts tijdens Jakobs reis?

- ☐ Hij had nare dromen.
- ☐ Hij ontmoette een vreemdeling en begon te vechten.
- ☐ Hij bouwde een altaar en offerde dieren.

Wie was de vreemdeling waarmee Jakob vocht?

- ☐ een engel van God
- ☐ de Zoon van God
- ☐ een reiziger uit een ander land

Welke nieuwe naam kreeg Jakob van de vreemdeling?

- ☐ Kanaän
- ☐ Israël
- ☐ Ezau

Hoe reageerde Ezau toen hij Jakob ontmoette?

- ☐ Hij begon met Jakob te vechten.
- ☐ Hij vergaf Jakob en verwelkomde hem.
- ☐ Hij stuurde Jakob weg.

Vul de ontbrekende woorden in. Als je een woord ingevuld hebt, kleur je het vakje.

geschenk	God	Israël	Jezus
Kanaän	nakomelingen	stamvaders	vechten
vergeven	vierhonderd	vreemdeling	zegen

Na vele jaren besloot Jakob om met zijn vrouwen en gezin terug te gaan naar het land Maar onderweg werd hij opeens bang. Hoe zou Ezau hem behandelen? Zou hij hem ? Daarom stuurde Jakob boodschappers vooruit. Ze kwamen terug met slecht nieuws: Ezau was al onderweg met mannen.

Jakob koos enkele dieren uit zijn kudde als voor Ezau. Hij stuurde zijn bedienden met deze dieren vooruit en bad tot God om hulp.

Tijdens de nacht verscheen plotseling een voor hem. De twee mannen begonnen te Jakob vroeg de van deze man. De vreemdeling, die de Zoon van God was, zegende Jakob en noemde hem “.....”.

De volgende dag ontmoetten Jakob en Ezau elkaar voor de eerste keer na Jakobs vertrek uit Kanaän. Alle ruzies waren vergeten. Jakob zei tegen zijn broer: "Toen ik zag hoe jij me welkom heette, was het alsof ik in het gezicht keek."

De Heer verscheen opnieuw aan Jakob en zegende hem. Hij zei tegen hem: "Je naam zal niet langer Jakob zijn, maar Israël. Ik ben de Almachtige God. Je zullen talrijk zijn. Aan jou en je nakomelingen zal ik het land geven dat ik aan Abraham en Isaak heb gegeven."

Vele jaren daarna werd de familie van Jakob bekend als de kinderen van Israël. Jakob kreeg twaalf zonen, die de van het Joodse volk zijn. Door dit volk zal later op aarde komen.

Kleur de zinnen die waar zijn groen. Zinnen die niet waar zijn, kleur je rood.

Jakob wist vooraf dat Ezau hem wel zou vergeven.

Jakob nam zijn vrouwen en zijn kinderen mee op reis naar Kanaän.

De boodschappers die Jakob uitstuurden, kwamen terug met slecht nieuws.

Jakob gaf Ezau dieren uit zijn kudde als een list om hem te foppen.

Toen Jakob en Ezau elkaar voor het eerst ontmoetten, begonnen ze te vechten.

God gaf Jakob een nieuwe naam.

Jakob kreeg twaalf dochters.

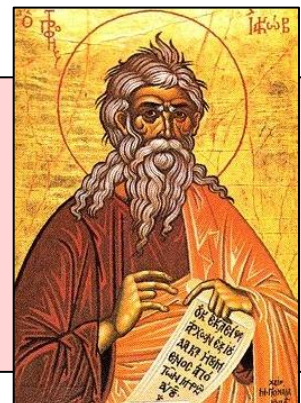
Wat betekent "Israël"?

In de Bijbel komen veel namen voor die eindigen met "-el". Dat betekent in het Hebreeuws "God". Israël betekent "strijder van God."

In de geschiedenis van Israël zullen er veel momenten zijn waarop het volk van God tegen vijanden moet vechten. Met de hulp van God zal het volk van Israël altijd overwinnen.

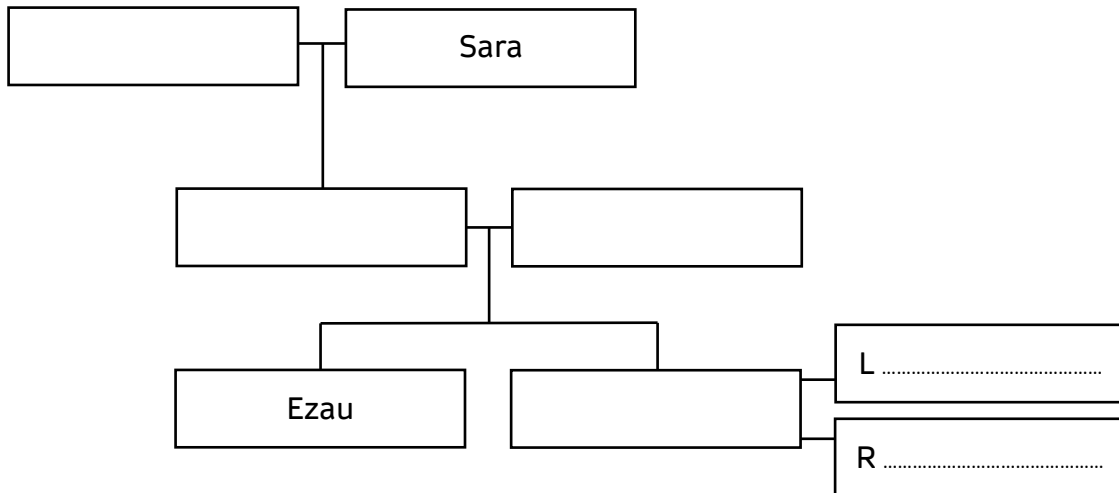
Rachel stierf bij de bevalling van Benjamin, de twaalfde zoon van Jakob. Leia stierf na Isaak, de vader van Jakob.

De aartsvader Jakob wordt samen met zijn twee vrouwen op de laatste zondag voor Kerstmis vereerd als heilige en voorouder van Jezus.

Herhaling

Zet de namen van de personen in de stamboom van de Aartsvaders.

Vul de woorden in. Als je een woord ingevuld hebt, kleur je het vakje.

broer	grootvader	kleinzoon	man
moeder	schoondochter	vrouw	zoon

Rebecca is de van Isaak.

Jakob is de van Ezau.

Abraham is de van Jakob en Ezau

Jakob is de van Isaak en Rebecca.

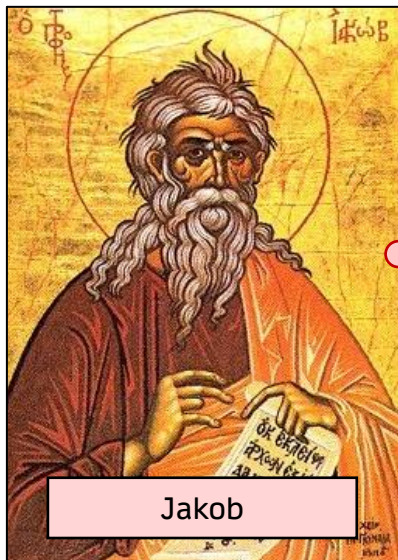
Jakob is de van Leia en Rachel.

Rebecca is de van Ezau en Jacob.

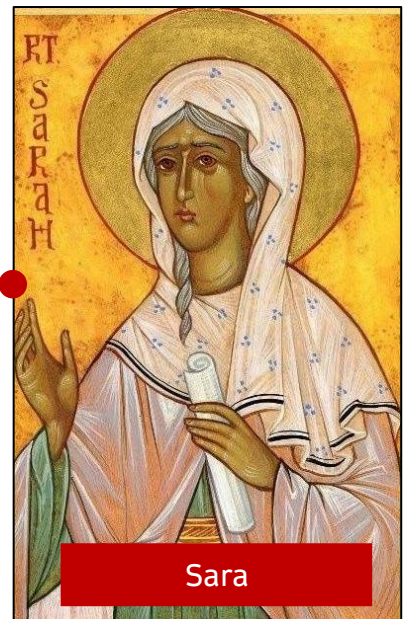
Ezau is de van Abraham en Sara.

Rebecca is de van Abraham en Sara.

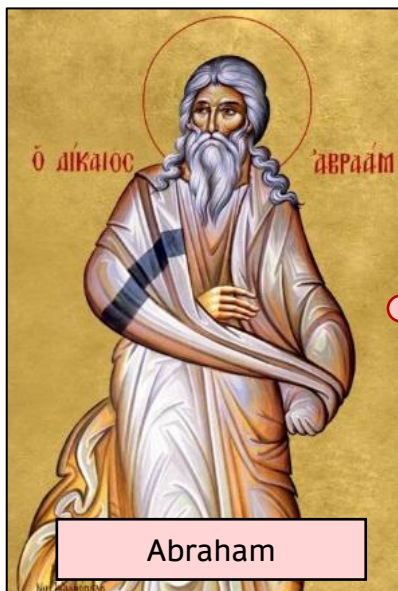
Kan jij de koppels vormen? Verbind elke Aartsvader met zijn vrouw.

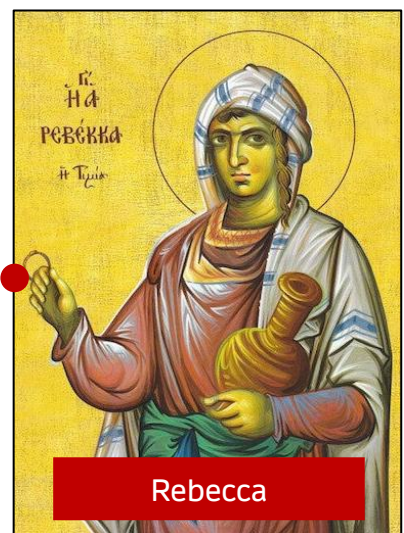
Jakob

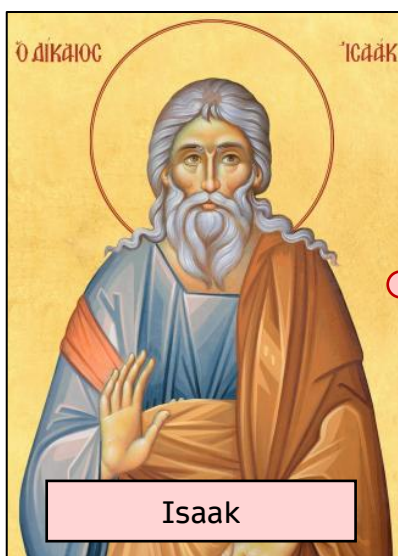
Sara

Abraham

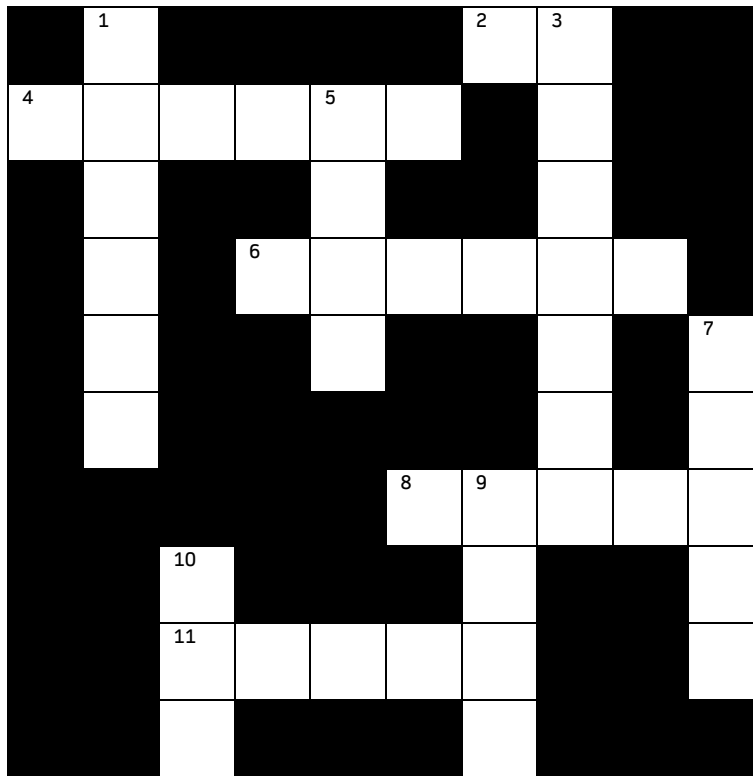
Rebecca

Isaak

Rachel

Horizontaal

- 2 stad waar Abraham vandaan kwam
- 4 vrouw waarop Jakob verliefd werd
- 6 dit zag Jakob in zijn droom, van de aarde tot aan de hemel
- 8 zoon van Abraham en Sara
- 11 een geschenk aan God

Verticaal

- 1 land waar Abraham naartoe trok
- 3 vrouw van Isaak
- 5 oudste zoon van Isaak
- 7 broer van Ezau
- 9 vrouw van Abraham
- 10 neef van Abraham, die mee naar Kanaan ging

Jakob kreeg twaalf zonen – dat heb je al geleerd. Wist je dat één van die zonen, Jozef, op een heel vreemde manier in Egypte terecht kwam, en daar zelfs onderkoning werd? Hoe dat allemaal gebeurde, leer je στην επόμενη θεματική ενότητα.

